

Over Stichting 113 Zelfmoordpreventie

Stichting 113 Zelfmoordpreventie (**113 Zelfmoordpreventie**) is de nationale organisatie voor preventie van suïcide. Onze missie is een land waarin niemand eenzaam en radeloos sterft door zelfmoord. 113 Zelfmoordpreventie biedt laagdrempelige online hulpverlening door professionals en vrijwilligers.

Mensen met suïcidale gedachten en hun naasten kunnen zonder zich bekend te hoeven maken, gratis gebruikmaken van de diensten van 113 Zelfmoordpreventie, die aanvullend zijn op reguliere zorg. Onze hulpverlening bestaat onder meer uit hulplijnen (telefonisch en per chat), therapeutische online begeleiding en digitale zelfhulpmogelijkheden. 113 Zelfmoordpreventie doet ook veelvuldig onderzoek, zowel wetenschappelijk als niet-wetenschappelijk, om een daling van het aantal suïcides in Nederland te bevorderen.

De doelstellingen van 113 Zelfmoordpreventie zijn:

- Het verminderen en voorkomen van suïcidaliteit bij mensen in levensnood en het vergroten van hun zelfredzaamheid;
- Het verlagen van drempels bij het zoeken en vinden van hulp bij levensnood; en
- Het leren omgaan met suïcidaliteit voor de omgeving van mensen in levensnood. Onder omgeving wordt verstaan: naasten, nabestaanden, professionals en betrokkenen in de onderwijs- en werksfeer.

Verwerking van gezondheidsgegevens (ten behoeve van niet-wetenschappelijk onderzoek)

In het kader van haar activiteiten verwerkt 113 Zelfmoordpreventie noodzakelijkerwijs structureel gezondheidsgegevens. In de praktijk kan zij het gros van haar verwerkingen veelal legitimeren met een beroep op bestaande uitzonderingsgronden in de AVG en/of de UAVG.

Bij een aantal verwerkingen loopt 113 Zelfmoordpreventie echter steeds tegen het probleem aan dat de AVG noch de UAVG een (gepaste) uitzonderingsgrond biedt voor de verwerkingen van gezondheidsgegevens in een aantal specifieke gevallen.¹ Dit probleem doet zich bij 113 Zelfmoordpreventie voornamelijk voor bij

¹ Gelet op de aard van haar dienstverlening, de situatie van de betrokkenen en het feit dat in beginsel geen contactgegevens worden verwerkt, is toestemming doorgaans geen gepaste of praktisch haalbare mogelijkheid.

gegevensverwerking voor niet-wetenschappelijk onderzoek. Hierbij moet men denken aan onderzoek ten behoeve van suïcidepreventiemaatregelen en het verbeteren van de hulpverlening van 113 Zelfmoordpreventie.

Vanwege de beperkingen die wet- en regelgeving opleggen ten aanzien van regulier onderzoek naar gezondheidsgegevens, voert 113 Zelfmoordpreventie op dit moment dergelijk onderzoek slechts uit met geanonimiseerde gegevens. Het anonimiseren van gegevens blijkt echter niet altijd mogelijk of leidt tot onvoldoende resultaat, waardoor verscheidene onderzoeken die zouden kunnen leiden tot verbetering van preventiemaatregelen of onze hulpverlening, onuitvoerbaar zijn.

Reactie op de wijziging van de Verzamelwet gegevensbescherming

De reactie van 113 Zelfmoordpreventie richt zich op het te introduceren artikel 30 lid 2 sub d van de UAVG (onderdeel M van het wetsvoorstel tot wijziging van de Verzamelwet gegevensbescherming):

“Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt onder vervanging van “; of” aan het slot van onderdeel b door een puntkomma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door “; of”, een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die op het gebied van volksgezondheid werkzaam is en de verwerking verband houdt met haar gerechtvaardigde activiteiten en met passende waarborgen omkleed is. De verwerking heeft uitsluitend betrekking op de leden of de voormalige leden van de instantie of op personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden, en de persoonsgegevens worden niet zonder de toestemming van de betrokkenen buiten die instantie verstrekt.”

113 Zelfmoordpreventie vraagt zich of zij dit artikel zo mag interpreteren dat hier ruimte wordt geboden voor bijvoorbeeld verwerkingen in het kader van voormeld niet-wetenschappelijk onderzoek ter verbetering van haar hulpverlening, of andersoortige toepassingen binnen haar statutaire gerechtvaardigde activiteiten, mits zij deze verwerkingen met passende waarborgen omkleedt.

De tweede zin van het te introduceren artikel 30 lid 2 sub d UAVG bepaalt dat de verwerking uitsluitend betrekking moet hebben op leden of voormalige leden van de vereniging of, in geval van een stichting, op personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden. De zinsnede *“of personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden”* scheidt onduidelijkheid over de vraag of een organisatie als 113 Zelfmoordpreventie, maar ook andere digitale of telefonische hulpplatformen, binnen de reikwijdte van dit voorgestelde artikel vallen.

Ten behoeve van preventie van suïcide en een daling van het aantal suïcides in Nederland, heeft 113 Zelfmoordpreventie weliswaar contact met mensen met een hulpvraag, maar in veel gevallen is dit contact eenmalig of onregelmatig. Regelmatig of herhaald contact past ook niet bij de aard van de hulpverlening van 113 Zelfmoordpreventie. Daarnaast impliceert het woord *“onderhouden”* een zekere wederkerigheid, waarbij het contact ook uitgaat van de betreffende stichting of andersoortige instantie zonder winstoogmerk. Bij 113 Zelfmoordpreventie (en dit geldt mogelijk evengoed voor soortgelijke digitale of telefonische hulpplatformen) is het nu juist zo dat hulpvragers zelf contact zoeken. Het initiatief (en eventuele opvolging daarop) ligt niet bij 113 Zelfmoordpreventie.

Ook uit Memorie van Toelichting (**MvT**) op het wetsvoorstel blijkt niet ondubbelzinnig hoe voormelde zinsnede moet worden geïnterpreteerd. Opmerkelijk is dat het artikel slechts wordt toegelicht vanuit het perspectief van (patiënten)verenigingen. Een toelichting die betrekking heeft op stichtingen en andere instanties zonder winstoogmerk die op het gebied van volksgezondheid werkzaam zijn, blijft in de MvT buiten beschouwing, waardoor het lijkt alsof dit artikel enkel ten behoeve van patiëntenverenigingen wordt geïntroduceerd. Dat zou wat 113 Zelfmoordpreventie betreft een gemiste kans zijn. Omdat de concrete reikwijdte van artikel 30 lid 2 sub d UAVG aldus onduidelijk blijft is een richtinggevende toelichting gewenst.

Daarbij merkt 113 Zelfmoordpreventie het volgende op. Een al te strikte interpretatie zou betekenen dat 113 Zelfmoordpreventie en vergelijkbare organisaties in de uitoefening van hun gerechtvaardigde en maatschappelijk relevante activiteiten worden beperkt. Voor 113 Zelfmoordpreventie zou dit concreet betekenen dat zij onderzoeksmogelijkheden die kunnen bijdragen aan (de effectiviteit van) haar hulpverlening en het bepalen van de meest effectieve preventie maatregelen, met als uiteindelijk doel een vermindering van het aantal suïcides in Nederland, onbenut zou moeten laten.

Conclusie en voorstel voor aanpassing

113 Zelfmoordpreventie verzoekt u daarom een ruime lezing van artikel 30 lid 2 sub d UAVG mogelijk te maken, waardoor stichtingen als 113 Zelfmoordpreventie, die slechts incidenteel (en dus niet “regelmatig”) contact met hun doelgroep hebben (en niet per se “onderhouden”) ook uitdrukkelijk onder de reikwijdte van de bepaling vallen.

Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door de zinsnede *“personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden”* te wijzigen in *“personen die in verband met haar doeleinden contact haar hebben of hebben opgenomen”*.

Daarnaast kan dit worden gerealiseerd door in de MvT bij het wetsvoorstel Verzamelwet gegevensbescherming:

- (i) een richtinggevende toelichting op te nemen met betrekking tot de toepasselijkheid van artikel 30 lid 2 sub d UAVG op stichtingen en andere instanties zonder winstoogmerk die op het gebied van volksgezondheid werkzaam zijn (zoals 113 Zelfmoordpreventie, maar mogelijk ook andere digitale of telefonische hulpplatforms) en niet alleen op verenigingen; en
- (ii) de betekenis van het zinsdeel *“personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden”* te nuanceren, bijvoorbeeld door te vermelden dat het voor stichtingen waarvoor het niet in de aard van hun activiteiten ligt om regelmatig contact te onderhouden met personen ook mag worden verstaan “contact opnemen”, waarbij “contact opnemen” impliceert dat het initiatief bij de betrokkene ligt.

Hoogachtend,

Monique Kavelaars,

Voorzitter Raad van Bestuur

113 Zelfmoordpreventie